

N:o 90.

Uppläst och godkänd hos Första Kammarēn den 20 maj 1890.
— — — — Andra Kammarēn den 20 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående ändring i grufvestadgan i fråga om dispositionsrätten öfver mineralfyndigheter å viss kronojord.

(Första Kammarēns tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 13.)

Till Konungen.

Genom kungörelsen den 19 augusti 1889 har, med anledning af Riksdagens i skrifvelse den 15 maj samma år gjorda framställning, förordnats, dels att i mutsedel, som utfärdas å fyndighet, belägen på kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen eller blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten, tills vidare skall, om inmutningsansökningen gjorts efter förstnämnda dag, intagas förbehåll om skyldighet för inmutaren att vara underkastad de förändrade bestämmelser om rätt för kronan att deltaga i grufarbetet och den deraf fallande vinsten, som genom ny lagstiftning kunna blifva gällande, dels ock att för fyndighet, derå inmutning under sådant förbehåll erhållits, utmål tills vidare icke må anvisas.

Uti en inom riksdagen väckt motion har framhållits lämpligheten af sådan ändring i nu gällande grufvestadga, att malm och andra mineralfyndig-

heter, hvilka efter ändringens fastställande upptäckas på kronojord, som ej är under ständig besittningsrätt upplåten, må på för staten gagneligaste sätt kunna disponeras.

Till stöd härför har erinrats, bland annat, att de skäl, som under sist förflutna års riksdag anfördes för ändring af grufvestadgan i den rigtning att staten skulle tillförsäkras möjlighet att vid inmutning af malmfyndigheter kunna komma i åtnjutande af med grufbrytningen förenade fördelar, fortfarande egde giltighet och än mera vunnit i styrka bland annat af den omständighet, att under år 1889 trettiofire utmål blifvit lagda och tvåhundrafyrtiosju mutsedlar blifvit utfärdade allenast inom Norrbottens län, hvilka siffror oförtydligt bestyrkte, att intresset hos enskilde att söka komma i besittning af den kända ymniga tillgången på dylika fyndigheter tilltagit i samma mån utsigterna till lättade kommunikationer, ökad afsättning af malmerna, förbättrade pris och större efterfrågan på jernmarknaden börjat ljusna; att utredningen angående tillgångarna af jernmalm visat, att dessa i de hittills kända grufvorna, hvarifrån köpmalm erhållits, på ett så betänkligt sätt minskats, att de inom öfre Norrland befintliga rika malmfyndigheterna snart måste blifva af största betydelse för fyllande af de större jernproducerande ländernas behof af köpmalm; att de förhoppningar om fäderneslandets framtida utveckling och välstånd, som väckts af dessa landets stora naturrikedomar, hittills icke förverkligats, då det vore allmänt känt, att det bolag, som egt de mest betydande malmfälten i Norrbotten, icke på senare tider begagnat dem till bergsbruksrörelse inom Sverige, utan afstått brytningsrätten i grufvorna till ett utländskt jernvägsbolag, hvilket dermed endast haft till mål att medelst malmexport söka betrygga sitt jernvägsföretag; att den afgift af ungefär $1\frac{7}{8}$ öre per centner, som tillfallit grufvegaren, emellertid vore så obetydlig, att med fog kunde påstås, att dessa landets naturrikedomar gått ur landet, utan att för detsamma medföra någon som helst motsvarighet i ökad välstånd och kapital; samt att en lagändring syntes vara påkallad jemväl deraf, dels att staten för närvarande icke kunde med trygghet förvärfva eller ega gruffält på egen mark, då dessa af hvem som helst kunde inmutas och åter afhändas staten, dels ock att en del förut värdelösa mineralier, som icke vore föremål för inmutning, numera blifvit så värdefulla, att de för industrien egde större vigt än malmen.

Utom den i ofvannämnda skrifvelse af den 15 maj 1889 ifrågasatta ändringen i grufvestadgan angående rätt för kronan att till hälften med inmutaren deltaga i grufarbetet och den deraf fallande vinsten, ansåg näst föregående Riksdag nödigt, att stadgan ändrades äfven i annat hänseende, särskildt rörande rättsförhållandet mellan staten såsom jordegare och inmutare af apatitförande jernmalm.

Nuvarande stadganden synas jemväl föranleda dertill, att vissa icke inmutningsbara mineralier, hvilka genom vetenskapens och teknikens framsteg på sista tiden blifvit värdefulla, icke kunna blifva åtkomliga, vare sig för inmutaren eller jordegaren, i det fall att de förekomma inom utmål utan sammanhang med malmfyndigheten — en orimlighet af den påtagliga beskaffenhet, att densamma obestriddligen påkallar snar rättelse.

Då flera dylika icke inmutningsbara mineralier ega ett sådant handelsvärde, att de kunna blifva föremål för lönande grufdrift, synes det äfven ligga i det allmännas intresse att i grufvestadgan införa sådana bestämmelser för nämnda fyndigheters bearbetande, äfven om de förekomma enbart och utan sammanhang med malmfyndighet, att deras eftersökande och upptäckande derigenom uppmuntras.

En i vissa fall känbar olägenhet, som bör undanrödjas, torde oneligen ligga i det ofvan anmärkta förhållandet, att staten icke enligt grufvestadgan kan, utan särskildt undantagsstadgande, med trygghet mot förnyad inmutning besitta en förvärfvad eller sönad malmfyndighet, som för det allmänna af särskild anledning möjligen kunde vara af vigt och värde.

Till undvikande af de betänkliga förvecklingar, som för ett litet land kunna uppstå i följd af konflikter mellan stora, af utländska män drifna affärsföretag samt statens intressen och lagar, anser Riksdagen väl nödigt att utländska undersåtar i regel äro förbjudna att inom vårt land besitta grufvor och idka grufdrift, men på samma gång är Riksdagen förvissad derom, att ett absolut förbud för utlänning att inom landet ega grufvor och drifva grufverörelse, ingalunda vore enligt med statens och bergsbrukets sanna intressen. Många och talande bevis härför kunna anföras ur den svenska bergshandteringens historia, hvilken på ett lysande sätt ådagalägger, att denna närings lyftning i vissa fall på ett kraftigt sätt befrämjats af utländske mäns energi och kapital. Då således möjligheten till ett dylikt välbehöfligt understöd åt det svenska bergsbruket icke heller för framtiden synes böra alldeles afskäras, samt grufvestadgans 68 § redan innehåller förbud för utlänning att utan Konungens tillstånd bedrifva grufdrift, lära endast mindre ändringar i detta fall vara erforderliga i syfte, dels att ökad arbetsskyldighet eller förbud mot hvilostånd må hädanefter föreskrifvas för utlänning, hvilken icke bör till förfång för andra spekulanter vara berättigad att länge försvara utmål utan verklig grufdrift, dels att närmare tillsyn och kontroll öfver utländings grufdrift må anordnas, så att densamma må komma att oafbrutet bedrifvas på det för statens intressen mest gagnande sätt, äfven der dylik grufdrift utöfvas under formen af svenskt bolag.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Riksdagen anhålla,

att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för nästkommande Riksdag framlägga förslag om sådan ändring i nu gällande grufvestadga, att malm och andra mineralfyndigheter, hvilka efter ändringens fastställande upptäckas å kronojord, som ej är under ständigt besittningsrätt upplåten, må på för staten gägneligaste sätt kunna disponeras.

Stockholm den 20 maj 1890.

Med undersätlig vördnad.
